

---

УДК 351.86+355.5(378)

**Віталій ГАВРИЛЮК,**

*Національна академія Державної прикордонної служби України  
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький*

## **НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ОСНОВ БОЙОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВИХ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ**

*У статті представлено результати наукового дослідження питань оволодіння майбутніми офіцерами-прикордонниками основними компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій підрозділів, а також особливості, діагностувальний апарат, педагогічні умови, методика та результати педагогічного експерименту щодо навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення.*

**Ключові слова:** *бойове забезпечення, майбутні офіцери-прикордонники, навчання, оперативно-службові дії, основи.*

Неоголошені та приховані вторгнення через державний кордон України підрозділів російських збройних сил та інших силових відомств, організація та підтримка терористичної діяльності незаконних збройних формувань в окремих районах Донецької та Луганської областей, тимчасова окупація Автономної Республіки Крим та м. Севастополь спричинили появу одного із випробувальних майданчиків глобальної системи безпеки на цій території. Складність сучасної воєнно-політичної обстановки на державному кордоні України (на лінії розмежування та адміністративній межі) характеризує транскордонна

© Гаврилюк В..

---

організована злочинність, що суттєво впливає на організацію та здійснення оперативно-службової діяльності силових та правоохоронних органів. Ефективна відповідь на протиправну діяльність терористичних угруповань обумовлює чітку координацію зусиль та організацію взаємодії між частинами та підрозділами усіх відомств, які виконують професійні завдання з охорони й оборони суверенітету та територіальної цілісності нашої держави.

Особливої уваги заслуговують заходи з відновлення територіальної цілісності України, а також забезпечення комплексного розвитку безпекової інфраструктури. Крім того, створення сприятливих умов для успішного ведення бою, ефективного застосування підрозділів силових та правоохоронних відомств України, збереження їх боєздатності, недопущення раптового нападу противника, зниження ефективності його вогню (ударів) передбачено відповідними видами бойового забезпечення. Це визначено нормативно-правовими документами (законами України, Указами Президента України, Стратегією національної безпеки України, Воєнною доктриною України, бойовими статутами тощо). Своєчасне та якісне виконання цих заходів потребує сформованості військово-професійної компетентності офіцерів силових та правоохоронних відомств – командирів частин та підрозділів усіх ступенів, у тому числі й Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ), що у свою чергу визначає необхідність удосконалення змісту освітнього процесу у навчальних закладах ДПСУ.

Актуальність теми посилюють й дані обстановки на лінії розмежування між органами сектору безпеки і оборони України та незаконними збройними формуваннями: постійними обстрілами місць несення служби з використанням стрілецької зброї, гранатометів, озброєння бойових машин піхоти, мінометів, а також забороненого Мінськими домовленостями озброєння. Оперативно-службова діяльність органів та підрозділів ДПСУ також характеризується й особливостями виконання завдань поблизу об'єктів з ядерними та хімічно небезпечними компонентами, на забрудненій вибухонебезпечними предметами місцевості; спробами незаконного переміщення (обігу) радіоактивних і ядерних матеріалів, отруйних речовин та інших заборонених

---

до ввезення-вивезення на/з територію(ї) України матеріалів або речовин; сезонними пожежами або підтопленнями районів несення служби тощо. Таким чином, навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення має важливе практичне значення в умовах виконання професійних завдань.

Посилюють актуальність теми також виявлені за результатами аналізу наукових джерел та практики професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників суперечності: між наявним досвідом бойового забезпечення оперативно-службових дій прикордонних комендатур швидкого реагування, оперативно-бойових прикордонних комендатур, мотоманеврених груп, інших прикордонних підрозділів у складі Сил спеціальних операцій України на південно-східних рубежах держави та недостатнім рівнем реалізації в освітньому процесі навчальних закладів ДПСУ цього досвіду; зростанням вимог керівництва органів та підрозділів охорони державного кордону до якості професійної підготовленості офіцерів ДПСУ в сучасних умовах і недосконалістю навчально-методичного забезпечення освітнього процесу; структурою та змістом загальновійськової підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників та професійними завданнями, виконання яких забезпечують керівники прикордонних підрозділів з охорони й оборони суверенітету та територіальної цілісності України.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення зазначеної проблеми та на які опирається автор.** Результати аналізу останніх досліджень за визначеною темою показують, що науковцями зосереджено увагу на підготовці майбутніх офіцерів-прикордонників до управління основними підрозділами охорони державного кордону (Л. О. Балагур, В. П. Березюк, О. Г. Третьяковецький); формуванні їх готовності застосовувати автоматизовані комплекси та технічні засоби прикордонного контролю (О. Л. Войцехівський, Ю. М. Кузь, С. М. Заболотний), професійних якостей військовослужбовців-кінологів (О. Д. Богданюк, О. В. Виноград, С. В. Серховець) та майбутніх офіцерів тилу (О. А. Пономаренко, О. Л. Федик, В. А. Чернявський); розвитку професійної компетентності (А. В. Галімов, Ю. А. Дем'янюк, О. В. Діденко, Т. О. Івашкова,

---

О. В. Торічний), у тому числі й засобами дистанційного навчання (А. В. Балендр, І. Г. Блощинський, А. М. Машталер) та ін. Особливої уваги заслуговують наукові роботи, присвячені педагогічним аспектам навчання майбутніх офіцерів-прикордонників окремих видів всебічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів та підрозділів ДПСУ (І. А. Новак, Р. В. Сич, С. В. Сінкевич, Т. О. Суслів та ін.). За результатами аналізу наукових праць констатуємо те, що проблема формування військово-професійної компетентності за видами бойового забезпечення в цілому та оволодіння у цьому контексті військово-спеціальними компетентностями зокрема не були предметом уваги вчених.

Отже, **метою** статті є представлення результатів наукового дослідження питань оволодіння майбутніми офіцерами-прикордонниками основними компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій підрозділів: особливості, діагностувальний апарат, педагогічні умови, методику та результати педагогічного експерименту під час навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Перспективи розвитку освітнього процесу у Національній академії ДПСУ імені Богдана Хмельницького характеризуються значним збільшенням обсягу практичної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників – практичної складової їх військово-спеціальної підготовки. Крім того, у зв'язку з переходом органів та підрозділів ДПСУ на військову охорону визначених ділянок державного (адміністративного) кордону та лінії розмежування (зіткнення) відновлено викладання навчального матеріалу, пов'язаного з видами бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій. До 2016 року окремі види бойового забезпечення вивчалися курсантами усіх факультетів з навчальних дисциплін “Військово-інженерна підготовка” та “Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів”. Опрацювання навчальних питань щодо розвідки, охорони, радіоелектронної боротьби та тактичного маскування носило ознайомлювальний характер під час вивчення навчальної дисципліни “Загальна тактика”.

---

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Основи бойового забезпечення” передбачається здобуття курсантами компетентностей, достатніх для успішного виконання професійних обов’язків за обраною спеціальністю (спеціалізацією), а саме: здатність впевнено діяти та виконувати завдання інженерного забезпечення в різних видах бою; організувати радіаційний, хімічний, біологічний (далі – рхб) захист у підрозділі в різних умовах обстановки; вивчати (здійснювати інженерну розвідку) інженерні заходи противника, маскувальні якості місцевості; наявності, стану та прохідності шляхів, можливості штатних та доданих інженерних підрозділів; місць і характеру руйнувань, пожеж, затоплень й інших перешкод, напрямів їх подолання або обходу; характеру водних перешкод і умов їх форсування; місцезнаходження і стану джерел води; наявності місцевих будівельних матеріалів, а також засобів, які можуть бути використані для інженерного обладнання позицій; використовувати знання щодо бойових властивостей зброї масового ураження, вражаючих факторів, що виникають внаслідок аварій (руйнувань) об’єктів атомної енергетики та підприємств хімічної промисловості; обладнувати вогневі позиції та фортифікаційні споруди захисту особового складу та техніки; використовувати технічні засоби радіаційної, хімічної розвідки та контролю; проводити підривні роботи із застосуванням основних способів підривання; виконувати інженерні заходи та заходи рхб захисту з маскування та захисту підрозділів і об’єктів від високоточної та інших видів зброї; використовувати технічні засоби спеціальної обробки; брати участь в організації форсування водних перешкод; використовувати засоби інженерного озброєння та інженерні боеприпаси; визначати порядок подолання дистанційно встановлених мінних полів противника; установлювати мінно-вибухові та невибухові загородження; тактичні розрахунки щодо оцінювання радіаційної та хімічної обстановки, а також маскування дій підрозділів та об’єктів із застосуванням димів (аерозолів); організувати бойову, похідну, сторожову та безпосередню охорону; використовувати знання щодо особливостей організації та здійснення радіоелектронної боротьби та тактичного маскування в сучасних умовах [1].

---

Особливості забезпечення ефективності навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій підрозділів визначено у розробленій автором Робочій програмі навчальної дисципліни “Основи бойового забезпечення”, де передбачено логічно вибудоване та послідовне вивчення трьох модулів [2].

З урахуванням адаптаційного періоду, а також періодів набуття професійного досвіду та інтеграції сформованих професійно-важливих компетентностей та якостей особистості до індивідуального стилю діяльності (система прийомів і способів професійної діяльності, що визначається особистими якостями майбутнього офіцера-прикордонника та нормативними вимогами до цієї діяльності) дозволили визначити такі критерії та показники оволодіння курсантами компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій: мотиваційний – інтерес, усвідомлення значення військово-спеціальних навчальних дисциплін, постійна потреба в аналізі досягнень військової науки за визначеним напрямом, тісній взаємодії з науково-педагогічним складом та досвідченими керівниками прикордонних підрозділів; когнітивний – якість, глибина та стійкість оволодіння визначеними компетентностями; професійно-діяльнісний – здатність професійно виконувати поставлені завдання за посадовим призначенням, брати на себе ініціативу та відповідальність за прийняті рішення з питань охорони й оборони державного кордону.

Ступінь розвитку зазначених компетентностей і якостей представлено величиною (рівнями) їхнього розвитку: репродуктивний рівень оволодіння майбутніми офіцерам-прикордонниками військово-спеціальними компетентностями (низький) передбачає здатність вирішувати професійні завдання шляхом застосування “прищеплених” навичок за зразком. Основою діяльності є еталон, що відтворюється без урахування сукупності умов, в яких діє військовослужбовець; регламентуються можливі варіанти розповіддю, зразковим показом та тренуванням курсантів. Діяльність передбачає лише репродуктивні дії, переважно традиційні прийоми та способи дій – без аналізу, урахування попереднього досвіду, рефлексії. Додаткову

---

літературу курсант використовує за вказівкою науково-педагогічних працівників. Під час занять переважає монологічний характер викладення навчального матеріалу, який сприймається військовослужбовцями пасивно.

Частково моделювальний рівень оволодіння майбутніми офіцерами-прикордонниками компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій (середній) характеризується відтворенням засвоєних видів бойового забезпечення поряд з комбінуванням заходів відповідно до конкретних умов навчально-бойової обстановки. Ефективність вирішення оперативно-службових завдань досягається через поєднання найновіших підходів до бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій, визначених сучасним досвідом проведення антитерористичної операції. Проте, майбутні офіцери-прикордонники не виходять за межі навчального матеріалу, що викладався, порядок вирішення ситуативних завдань не має оригінальності та творчості. Курсант знає вимоги нормативних документів і на цій основі може досягти позитивних результатів.

Комбінувально-моделювальний рівень оволодіння майбутніми офіцерам-прикордонниками компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій (високий) визначає вибір оптимальних варіантів дій підрозділу (прикордонного наряду) з урахуванням можливих сценаріїв (тенденцій) розвитку обстановки на державному кордоні (лінії зіткнення) [3].

Результати аналізу наукових доробок дозволили дати власне визначення педагогічних умов навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій підрозділів – це сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів і педагогічних прийомів викладання військово-спеціальних навчальних дисциплін, спрямованих на досягнення проміжних та кінцевих цілей здобуття курсантами відповідної компетентності. З метою забезпечення ефективності навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій підрозділів за результатами експертного опитування запропонованих після попереднього аналітичного

---

опрацювання педагогічних умов найвищі рангові місця надано: оптимізації структури та змісту навчально-методичного комплексу військово-спеціальних дисциплін, добору ефективних методик навчання відповідно до етапів становлення особистості у навчальному закладі Державної прикордонної служби України, реалізації методичного супроводу самостійної роботи майбутніх офіцерів-прикордонників.

Першу педагогічну умову – оптимізація структури та змісту навчально-методичного комплексу військово-спеціальних дисциплін – спрямовано на забезпечення основних етапів освітнього процесу щодо викладення навчального матеріалу, його сприйняття, закріплення й постійного вдосконалення відповідних компетентностей щодо їх практичного застосування у поєднанні з контрольними заходами, а також основної функції освітнього процесу – розвиток особистості майбутнього офіцера-прикордонника.

Другою педагогічною умовою – добір ефективних методик навчання відповідно до етапів становлення особистості у навчальному закладі Державної прикордонної служби України – визначено порядок засвоєння системи професійних компетентностей, формування професійно важливих якостей особистості та готовності до майбутньої професійної діяльності з урахуванням адаптаційного періоду (“прищеплюються” фундаментальні вміння та навички, життєво необхідні під час виконання первинних завдань з охорони та оборони державного кордону: застосування стрілецької зброї, використання засобів індивідуального захисту; дії на місцевості, забрудненій вибухонебезпечними предметами, зараженій у радіаційному, хімічному та біологічному відношенні тощо) – дії солдата в бою та дії молодшого прикордонного наряду – традиційні методи: розповідь, показ, тренування; періоду набуття професійного досвіду, розвитку властивостей і якостей особистості, необхідних для кваліфікованого виконання професійних завдань (навички керівництва дрібними підрозділами у різних умовах обстановки) – дії командира механізованого відділення та дії старшого прикордонного наряду – активні методи, наприклад, військово-професійні ігри; періоду інтеграції сформованих професійно важливих компетентностей та якостей особистості до індивідуального



---

стилю діяльності (навички творчого керівництва основними підрозділами ДПСУ, механізованими взводом та ротою) – частково пошукові, пошукові та евристичні методи навчання.

Третя педагогічна умова – реалізація методичного супроводу самостійної роботи майбутніх офіцерів-прикордонників – забезпечується в контексті інноваційних методичних підходів (індивідуальні та групові консультації; тематичні екскурсії, наприклад, у Чорнобильську зону, на хімічно небезпечні об'єкти; тематичні зустрічі з учасниками бойових дій – керівниками прикордонних підрозділів тощо) [4].

Педагогічні умови визначають методику навчання навчальної дисципліни “Основи бойового забезпечення”, яку розглядаємо як спосіб організації теоретичної та практичної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників, зумовлений закономірностями та особливостями змісту цієї навчальної дисципліни. До компонентів методики навчання курсантів “Основ бойового забезпечення” належать основний зміст (визначено Робочою програмою навчальної дисципліни “Основи бойового забезпечення”), різні моделі й алгоритми викладення навчального матеріалу (визначено методичними розробками на кожне заняття); розумові дії курсантів, спрямовані на засвоєння навчального матеріалу, і додатковий зміст – логіка побудови навчального матеріалу; співвідношення між очікуваними цілями навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення та результатами цього навчання [5; 6].

Для уточнення переліку необхідних військово-спеціальних компетентностей майбутніх офіцерів-прикордонників було здійснено опитування (анкетування) керівників органів та підрозділів Східного регіонального управління ДПСУ (Донецький та Луганський прикордонні загони). Результати аналізу експериментальних даних дали можливість констатувати таке: кількість курсантів з комбінувально-моделювальним рівнем оволодіння компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій складає 26,4 % від загальної кількості, частково-моделювальний рівень мають 39,3 %, а репродуктивний рівень – 34,3 %.

---

Формувальний етап педагогічного експерименту організовано з серпня 2016 року до травня 2017 року. З метою забезпечення репрезентативності вибірки участь в експерименті взяли 412 курсантів першого та другого курсів зі спеціальностей: 252 “Безпека державного кордону”, 081 “Право”, 262 “Правоохоронна діяльність”, 053 “Психологія”, 035 “Філологія”, 274 “Автомобільний транспорт”, 172 “Телекомунікації та радіотехніка”; рівень вищої освіти – перший (бакалаврський). Вибіркову сукупність осіб, які брали участь у формувальному експерименті, було пропорційно розподілено та зараховано до контрольної та експериментальної групи. На цьому етапі для курсантів експериментальної групи впроваджено до освітнього процесу педагогічні умови та методику навчання основ бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів.

Результати аналізу експериментальних даних (констатувального експерименту другого порядку) засвідчили, що після реалізації новітніх методичних підходів щодо оволодіння майбутніми офіцерам-прикордонниками визначеними військово-спеціальними компетентностями курсанти експериментальної групи характеризувалися високим (комбінувально-моделювальним) рівнем оволодіння компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій – 39,8 %, середнім (частково-моделювальним) – 48,6 %, низьким (репродуктивним) – 11,6 %. У контрольній групі статистично значущих змін не відбулося [7].

**Висновки.** У роботі представлено теоретико-методичне обґрунтування і результати експериментальної перевірки педагогічних умов та методики навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів. Особливостями навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів визначаються основними функціями Державної прикордонної служби України, серед яких й участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного

---

кордону України; координація діяльності військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України та в контрольних пунктах в'їзду-виїзду. Військово-спеціальні компетентності – сукупність доступних для оцінювання знань, умінь і навичок майбутніх офіцерів-прикордонників, набутих упродовж навчання і необхідних для організації та здійснення заходів за видами бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів (розвідки, охорони, радіоелектронної боротьби, тактичного маскування, інженерного забезпечення, радіаційного, хімічного, біологічного захисту). Структурно навчальна дисципліна “Основи бойового забезпечення” складається з трьох модулів, у яких логічно вибудовано навчальний матеріал та здійснено розподіл навчального часу за темами і видами навчальних занять. Зміст навчального матеріалу чітко відповідає визначеним військово-спеціальним компетентностям. Визначено критерії, показники та представлено характеристику рівнів оволодіння майбутніми офіцерами-прикордонниками основними компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів. Педагогічні умови навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів – це сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів і педагогічних прийомів викладання військово-спеціальних навчальних дисциплін, спрямованих на досягнення проміжних та кінцевих цілей здобуття курсантами відповідної компетентності. Методику навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів розглядаємо як спосіб організації теоретичної та практичної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників, зумовлений закономірностями та особливостями змісту навчальної

---

дисципліни “Основи бойового забезпечення”. Педагогічні умови та методика навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів є ефективними, що підтверджено результатами формувального експерименту. На початку експерименту кількість курсантів з комбінувально-моделювальним рівнем оволодіння компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових дій складала 26,4 % від загального числа, частково-моделювальний рівень – 39,3 %, а репродуктивний рівень – 34,3 %. Після реалізації розроблених методичних підходів до забезпечення оволодіння майбутніми офіцерами-прикордонниками визначеними військово-спеціальними компетентностями курсанти експериментальної групи характеризувалися високим (комбінувально-моделювальним) рівнем оволодіння компетентностями бойового забезпечення оперативно-службових дій – 39,8 %, середнім (частково-моделювальним) – 48,6 %, низьким (репродуктивним) – 11,6 %. У контрольній групі статистично значущих змін не відбулося.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми загальновоїської підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників. Подальшого вивчення потребують організаційне та методичне забезпечення, зміст, форми і методи формування командних якостей, тактичного мислення, військової мови майбутніх офіцерів під час вивчення загальновоїських та військово-спеціальних навчальних дисциплін.

### Список використаної літератури

1. Гаврилюк В. В. Основи бойового забезпечення (радіаційний, хімічний, біологічний захист) : навч.-метод. посібн. Хмельницький : НАДПСУ, 2018. 264 с.
2. Гаврилюк В. В. Особливості навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів. Молодий вчений. 2017. № 11. С. 289–294.
3. Гаврилюк В. В. Критерії, показники та рівні оволодіння майбутніми офіцерами-прикордонниками основними компетенціями бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій. Збірник наукових праць

---

Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні та психологічні науки. Хмельницький : НАДПСУ, 2016. № 5(7). С. 42–49.

4. Гаврилюк В. В. Педагогічні умови навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових (бойових) дій підрозділів. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні та психологічні науки. Хмельницький : НАДПСУ, 2016. № 4(6). С. 46–54.

5. Гаврилюк В. В. Обґрунтування методики навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення оперативно-службових дій підрозділів. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні та психологічні науки. Хмельницький : НАДПСУ, 2017. № 1(8). С. 73–80.

6. Navryliuk V. V. Teaching future border guard officers of combat support of unit's operational and service activities as a pedagogical problem. News of Science and Education. Sheffield : Science and Education LTD. 2017. NR 7 (55). P. 33–39.

7. Гаврилюк В. В. Результати експериментального дослідження ефективності педагогічних умов та методики навчання майбутніх офіцерів-прикордонників основ бойового забезпечення. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні та психологічні науки. Хмельницький : НАДПСУ, 2017. № 2(9). С. 86–94.

*Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Сінкевич С. В.  
Стаття надійшла до редакції 02.01.2018*

**Гаврилюк В. В. Обучение будущих офицеров-пограничников основам боевого обеспечения оперативно-служебных действий подразделений**

В статье представлены результаты научного исследования вопросов овладения будущими офицерами-пограничниками основными компетентностями боевого обеспечения оперативно-служебных (боевых) действий подразделений, а также особенности, диагностический аппарат, педагогические условия, методика и результаты педагогического эксперимента по обучению будущих офицеров-пограничников основам боевого обеспечения.

**Ключевые слова:** боевое обеспечение, будущие офицеры-пограничники, обучение, оперативно-служебные действия, основы.

---

*Gavryliuk V. V.* **Future Border Guard Officers Training within the Fundamentals of Units' Operative and Service Actions Combat Support**

The article is devoted to the investigation of the problem of general military training of State Border Guard Service of Ukraine future officers. The work reveals the peculiarities, content and structure of the future border guard officers training within the fundamentals of units' operative and service actions combat support; the criteria, indicators and the levels of mastery by future border guard officers with regard to the main competencies of combat support are defined. Criteria and indicators have been improved (motivational – interest, awareness of the value of military special educational disciplines, constant need for analysis of the achievements of military science in a definite direction, close interaction with the scientific and pedagogical staff and experienced managers of the border units, cognitive – quality, depth and stability of mastery by certain competencies; professional and activity – the ability of professionally carrying out the tasks assigned, to take on the initiative and responsibility (the level of decisions taken), as well as levels (reproductive level of mastery of future border guard officers within the military special competencies (low) – the ability to solve professional tasks by using “forged” skills on a model; partially simulated (average) – reproduction of assimilated types of combat support along with the combination of activities according to the specific conditions of the training and combat environment; combined and modelling (high) – the choice of optimal options for action unit (border patrol) in view of possible scenarios (trends) of situation development.

In order to ensure the effectiveness of the educational process, pedagogical conditions are substantiated (optimization of the structure and content of the complex of military special disciplines teaching and learning, the selection of effective teaching methods in accordance with the stages of personality development in the educational institution of the State Border Guard Service of Ukraine, taking into account the adaptation period, as well as periods of professional experience the integration of the formed professionally important competencies and personality traits into the individual style of activity, realization of methodical support of independent work of future border guard officers: individual and group consultations using

---

innovative methodological approaches – thematic excursions and meetings); and a methodology of future border guard officers training within the fundamentals of units’ operative and service actions combat support (a way of organizing theoretical and practical activities of future border guard officers, due to the regularities and features of the contents of the discipline “Fundamentals of combat support”) was developed.

**Keywords:** *combat support, future border guard officers, training, operative and service actions, fundamentals.*